

אספו ורשמו!, לאורה יוקוש

הוצאת יד ושם

אספו ורשמו! הוא מחקר פורץ דרך המתאר לראשונה בהרחבה על סמך אוסף עצום של מקורות את פעילותם הנמרצת של הניצולים שייסדו ועדות היסטוריות ומרכזי תיעוד באירופה מיד אחרי מלחמת העולם השנייה. בעשור הראשון אחרי המלחמה אספו המרכזים הללו אלפי מסמכים נאציים לצד עדויות, זיכרונות, יומנים, שירים וחפצי אמנות של הקורבנות היהודים וכווננו את המסד להיסטוריוגרפיה של השואה שבמרכזה החוויה היהודית. במחקר הזה לאורה יוקוש מפריכה את ההנחה הרווחת בדבר שתיקתם של הניצולים אחרי המלחמה. אספו ורשמו! מתאר את פעילות התיעוד הנרחבת בצרפת, בפולין, בגרמניה, באוסטריה ובאיטליה מתוך ניתוח מניעיהם של פעילי התיעוד לצד ניתוח שיטות האיסוף והמחקר ומדיניות הפרסומים ההיסטוריים של הוועדות ההיסטוריות ומרכזי התיעוד.

התיעוד היהודיים באירופה לקחו חלק חשוב בעשיית הצדק במשפטי הנאצים בנירנברג אחרי המלחמה ובמאבק נגד ניסיונם של הפושעים הנאצים למחוק את עקבות פשעיהם. ובמילותיה של לאורה יוקוש, זהו "סיפור מרתק, זנוח שלא בצדק ונשכח, [ה]מראה שהתמודדותם של הניצולים אחרי המלחמה עם האסון שהיו עדים לו... לא התאפיינה בשתיקה וגם לא בצעקה; הוא מגלה שמקצתם בנו מחדש את חייהם סביב המשימה העיקשת לחקוק בתודעתו ההיסטורית של העולם את הטרגדיה... שגבתה את חייהם שלשני שלישים מיהודי אירופה. הספר הזה מבקש להעלות את פעילותם המרשימה מתהום הנשייה ולהעניק להם את המקום הראוי להם בתור אבן הפינה של הכתיבה ההיסטורית על השואה...". "זהו המחקר הקפדני הראשון העוסק במאמצים של ניצולי השואה לתעד את גורלם מיד אחרי השואה. על סמך מחקר נרחב הספר הזה מלמד שבניגוד לדעה הרווחת הניצולים לא שתקו אחרי השואה, אלא שהעולם סירב לשמוע. לאורה יוקוש מצילה את קולותיהם מן השכחה ומעשירה מאוד את הידע שלנו על השואה ואחריה". [עמ' ברטוב, מחבר הספר אנטומיה של רצח עם: חייה ומותה של עיירה ושמה בוצ'אץ']